علی زندوکیلی، خواننده، بعد از آهنگ «ستار خان» این بار از موزیک ویدئوی «شهر حسود» در صفحه اینستاگرامش رونمایی کرد. او «شهر حسود» را با جان و دل به دل های زخم خورده تقدیم کرده است. ترانه این اثر کار حسین غیاثی است و تنظیم آن را اشکان آریا انجام داده است. مهرداد عالمی، آرمین قیطاسی و آرمین آریا هم در این قطعه نوازندگی کرده اند.

کار جدید زندوکیلی
به دل های زخم خورده تقدیم شد

لذت شعر

سینه‌ام را آماده کرده‌ام
بلیت قطار را پاره می کنم
و با آخرین گله گوزن‌ها
به خانه برمی گردم
آن‌قدر شاعرم
که شاخ‌هایم شکوفه داده است
و آوازم
چون مهی بر دریاچه می گذرد:
شلیک هر گلوله خشمی است
که از تفنگ کم می‌شود
سینه‌ام را آماده کرده‌ام
تا تو مهربان‌تر شوی

گروس عبدالملکیان

***

قوی نیستم، اگر شعری می‌نویسم
باد قوی نیست، اگر لباس‌های روی بند را تکان می‌دهد.
غروب، ساعت غمگینی است
نمی‌تواند حتی گلدانی را بیندازد
و غم کمی جابه‌جا شود.
در خانه نشسته‌ام
زانوهایم را در آغوش گرفته‌ام
تا تنهایی‌ام کمتر شود
تنهایی‌ام
کمد پر از لباس
اتاقی که درش قفل نمی‌شود
تنهایی‌ام حلزونی است
که خانه‌اش را با سنگ کُشته‌اند

الهام اسلامی

***

تمام رودخانه‌ها
مسیرشان را در من
گم کرده‌اند
درخت‌ها
زیر سایه‌ام کوتاه می‌شوند
و من
چون پرچمی بدون کشور
گاهی به جنگ فکر می‌کنم

نازنین آزاد

***

از تو چه خاطره‌ای دارم؟
آدم برفی از آفتاب چه خاطره‌ای دارد؟
ما نیم‌تنه‌های کهنه‌ای هستیم
که در نفتالین خواب‌هایمان
صدای باران گم شده است
از تو چیزی از من نیست
از من چیزی از من نیست
کاش می‌توانستی برایم بخندی
به مسیر بادها فکر کن
در سیبری خاطره‌های خوب داشتن
چای را جوش می‌آورد

جواد گنجعلی

در سی‌وسومین نشست از درس گفتارهایی درباره سنایی مطرح شد:

شباهت مثنوی طریق‌التحقیق و حدیقة‌الحقیقه سنایی

گروه ادب و هنر- سی‌وسومین نشست از درس گفتارهایی درباره سنایی با موضوع «سرایندهٔ طریق‌التحقیق کیست؟» با سخنرانی غلامرضا دهبد، (عضو هیئت علمی مرکز مطالعات ادبیات فارسی و تحقیقات عرفانی دانشگاه آزاد اسلامی و مترجم) در مرکز فرهنگی هنری شهر کتاب شهید بهشتی تهران برگزار شد.

■ بعد از اوتاس، «طریق‌التحقیق» را متعلق به سنایی می‌دانند

در ابتدای نشست، علی اصغر محمدخانی معاون فرهنگی موسسه شهر کتاب گفت: محققان «حدیقة‌الحقیقه»، «سیرالعبادالی‌المعاد»، «مکاتیب»، «دیوان» و «کارنامه بلخ» را به طور قطع منسوب به سنایی می‌دانند؛ در این میان چند اثر هست که در انتساب آن به سنایی تردید وجود دارد و از جمله آن، می‌توان به کتاب «مثنوی طریق‌التحقیق» اشاره کرد.

وی افزود: در گذشته این کتاب را جزو آثار سنایی می‌دانستند اما چند دهه قبل بوآندرس اوتاس که از محققان و ایران شناسان سوئدی است، درباره این کتاب تحقیقاتی انجام و نشان داد این کتاب منسوب به سنایی است و از آثار وی نیست. بعد از اوتاس و بر خلاف استدلال‌های او، مقاله‌هایی نوشته شده‌اند که کتاب حاضر را متعلق به سنایی می‌دانند.

■ از بسترهای بحث تاریخی درباره «طریق‌التحقیق» خود سنایی است

غلامرضا دهبد، سخنران نشست در ادامه بحث‌هایی برای شناخت سنایی گفت: محمدرضا شفیعی کدکنی جمله‌ای شاعرانه اما بادقتی علمی گفته است که می‌توان ادبیات ایران را به قبل و بعد از سنایی تقسیم کرد؛ این جمله برای نشان دادن اهمیت این شاعر گویاست. هم اکنون کسانی در حوزه ادبیات اثبات کرده‌اند که کتاب «مثنوی طریق‌التحقیق» نمی‌تواند متعلق به سنایی باشد و برخی دیگر این استدلال را رد کرده‌اند، این بحث بستری تاریخی دارد که یکی از این بسترها خود سنایی است.

او ادامه داد: درباره آثار سنایی با مشکلی روبه‌رو هستیم، به عنوان مثال نسخه‌هایی از مشهورترین اثر وی «حدیقة‌الحقیقه» از ۳۸۰۰ تا ۱۴۰۰۰ بیت است. یعنی هم نسخه ۱۴۰۰۰ بیتی دارد و هم نسخه ۳۸۰۰ بیتی. در یک دوره تمام مثنوی‌هایی را که بر وزن بحر خفیف «حدیقة‌الحقیقه» بوده به سنایی نسبت داده‌اند.

دهبد همچنین بیان کرد: زمینه تاریخی دیگر، این است که نسخه‌های تاریخی چگونه به ما منتقل شده‌اند؟ در قدیم نسخه‌ها دست‌نویس بوده و کاتب از روی چند نسخه نوشته شده، یکی را قبول می‌کرد. روی برخی نسخ در طول تاریخ هم زمانه (گم شدند و سوختند) و هم عقاید تاثیر گذاشته است. در قرن ۱۱ عبداللطیف عباسی ۸۰ نسخه از «حدیقة‌الحقیقه» را می‌خواند و تلفیقی از این‌ها را ارائه می‌دهد. یک سنت نسخه شناسی به این نوع داشتیم.

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب اظهار کرد: از ۱۵۰ سال پیش، وارد مرحله جدیدی شدیم؛ یعنی اروپاییانی پیدا شدند که زبان فارسی می‌دانند و ادبیات فارسی خوانده‌اند. دسته‌ای پیدا شدند که آثار ادبیات فارسی را به شیوه‌ای علمی تدوین کردند و به ما تحویل دادند مانند نیکلسن با تدوین کشف‌المحجوب و به ما نشان دادند که شیوه قدیم، دیگر جوابگو نیست. از نخسین کسانی که وارد این حوزه شدند، علامه قزوینی است. سپس دهبد یادداشتی از علامه قزوینی درباره نسخه شناسی خواند و گفت تصحیح در اروپا به یک فن تبدیل شده است و نسخه واقعی می‌تواند مبنای هر پژوهش، داوری و نقد ادبی باشد.

■ از قرن ۱۰ به بعد «طریق‌التحقیق» به سنایی نسبت داده شده است

این مترجم اضافه کرد: تذکره، تاریخ ادبیات ماست اما هر کس گذارش به تذکره افتاده باشد، مشاهده می‌کند چه مقدار افسانه و روایت‌های بی‌پایه‌ای در آن وجود دارد. در ۱۹۷۳ اوتاس تطبیقی درباره کتاب «مثنوی طریق‌التحقیق» انجام می‌دهد و دو کتاب مفصل درباره این اثر دارد. در یکی از کتاب‌های خود، این مثنوی را تصحیح کرد و صرف نظر از این که مولف این اثر کیست؛ بر اساس نسخ، یک شیوه منطقی و سنجیده، یک چاپ انتقادی، قابل استفاده، سرمشق و الگو ارائه داده است. او همچنین بحثی درباره مولف و کتاب «مثنوی طریق‌التحقیق» انجام داده است. احمد آتش، شرق‌شناس، نخستین کسی است که گفته «مثنوی طریق‌التحقیق» نمی‌تواند از سنایی باشد و این راهنمایی شد برای اوتاس تا تحقیق درباره این مثنوی را آغاز کند.

وی درباره کتاب و کار اوتاس گفت: او متن تصحیح شده و انتقادی علمی از «مثنوی طریق‌التحقیق» به جامعه ما داده است؛ شیوه‌ای در تصحیح و یافتن مولف به کار گرفته که این شیوه الگوست. همچنین ارزش روش‌شناسی برای ما دارد. این کتاب را سال‌ها به عنوان یکی از آثار سنایی دانسته‌اند. اوتاس شواهد درونی و بیرونی را برای رد این استدلال می‌آورد؛ از شواهد بیرونی به این موضوع اشاره دارد که تا قرن ۱۰ در هیچ کدام از تذکره‌ها، اسمی از «مثنوی طریق‌التحقیق» به عنوان اثری از سنایی نیامده. از یک جایی به بعد در تاریخ این اثر را متعلق به سنایی دانستند به این دلیل که این مثنوی با همان موضوعات ذهن سنایی که آمیزه‌ای از عرفان و اخلاق و در بحر خفیف، در همان بحری که «حدیقة» سروده شده، است.

■ شباهت «طریق‌التحقیق» با «حدیقة‌الحقیقه» از نظر سبک

این استاد دانشگاه بیان کرد: «طریق‌التحقیق» با «حدیقة‌الحقیقه» از نظر سبک بسیار به هم شباهت دارند اما اختلافاتی هم دارند. احمد فروزان‌فر درباره اختلاف این دو اثر گفت: آن روح تجبر که در «حدیقة‌الحقیقه» وجود دارد، در مثنوی نیست بلکه این جا لحن ملایم و آرامی است که گویی کس دیگری سراینده آن است. هر کسی هم خواننده آثار سنایی باشد، متوجه تفاوت این مثنوی با آثار سنایی خواهد شد. اوتاس در شواهد بیرونی، از تاریخ مرگ سنایی گفته است که مرگ سنایی را بین ۵۲۵ تا ۵۴۰ دانسته‌اند و تاریخ تالیف این مثنوی در متن به صراحت ۵۲۸ نوشته شده است؛ اگر تاریخ مرگ سنایی ۵۲۵ باشد طبعا نمی‌تواند این اثر را در ۵۲۸ نوشته باشد اما مشکل آن جاست که تاریخ مرگ این شاعر، به طور دقیق مشخص نیست و این بحث معتبری برای این استدلال نیست.

او درباره شواهد درونی که اوتاس به آن اشاره کرده‌است، گفت: اولیا چلبی در قرن ۱۱ نخستین کسی است که می‌گوید این مثنوی منسوب به سنایی نبوده و برای شیخ اوحدالدین بن حسن بن النجوانی کرمانی است. اوتاس بیان می‌کند شاعر بیتی را سروده که در آن از کلمه نخجوان استفاده کرده است پس می‌تواند منسوب به النجوانی کرمانی باشد. در مثالی دیگر، شاعر در بیت اول شعری که سروده نوشته است نشنیدی که آن حکیم چه گفت و در بیت دوم، بیتی از شعر سنایی را آورده؛ آیا ممکن است شاعری به خود بگوید حکیم و بیتی دیگر از اشعارش را تکرار کند؟

دهبد مثالی دیگر از این استدلال زد و اظهار کرد: در قسمت‌هایی از این مثنوی شاعر از اوضاع بد روزگارش بسیار می‌نالد و از زن و فرزندانش می‌گوید در حالی که سنایی زن و فرزندی نداشت و مورد توجه شاهان بود. اوتاس مطرح می‌کند اگر اثری را از یک فرد گمنام به یک فرد مشهور نسبت بدهند، طبیعی است تا این که اثری را از یک فرد سرشناس به یک آدم گمنام نسبت بدهند. شفیعی کدکنی در کتابی که درباره قصاید سنایی نوشته است چهار مثنوی را منسوب به سنایی دانسته و سه مثنوی دیگر را مطلقا از سنایی نمی‌داند در حالی که در تذکره‌ها بسیاری از مثنوی‌ها را متعلق به سنایی دانسته‌اند.

■ طریق‌التحقیق را می‌توان به عنوان یک واحد درسی خواند

سخنران نشست در پایان گفت: اوتاس در کتاب خود، چندین صفحه جدول از اختلاف نسخ آورده است. همچین «مثنوی طریق التحقیق» ۹۴۸ بیت دارد و با بسما... الرحمن الرحیم شروع می‌شود و قسمت‌هایی در وحدانیت خدا، مناجات، مدح پیامبر و چهار خلیفه دارد و مباحث عرفانی و اخلاقی خاصی را مطرح می‌کند. فکر می‌کنم این مثنوی را می‌توان به عنوان یک واحد درسی خواند و در آن طریقه فکر کردن صوفیان را نشان داد.

غلامرضا دهبد، صحبت‌های خود را با خواندن غزلی از سنایی به پایان رساند. این نشست با پرسش و پاسخ به اتمام رسید.

گزارش جلسه

شهرام شکوهی در نشست خبری بیان کرد

ترجیح می‌دهم ارزان‌ترین خواننده باشم

نشست خبری شهرام شکوهی به مناسبت برگزاری تازه‌ترین کنسرت این خواننده در سالن مجموعه فرهنگی سرنا برگزار شد. به گزارش پانا، شهرام شکوهی به پرسش‌های خبرنگاران در خصوص فعالیت‌های اخیر خود پاسخ گفت.

وی در آغاز برنامه با اشاره به غیبت طولانی خود در عرصه موسیقی کشور، آن را به برخی مشکلات شخصی و عارضه قلبی خود مرتبط دانست و در ادامه با اشاره به مشکلات معیشتی جامعه در ماه‌های اخیر گفت: برای بسیاری از مردم ما، رفتن به کنسرتی با بلیت حدود ۲۰۰ هزار تومان، دیگر امکان‌پذیر نیست و بیشتر خانواده‌ها مجبورند وقتشان را به نحو دیگری بگذرانند. این از چند جهت آسیب زننده است؛ اولا مردم از لذت حضور در کنسرت موسیقی محروم می‌شوند، از طرف دیگر چرخه اقتصادی که تعدادی از دست‌اندرکاران موسیقی از طریق آن گذران زندگی می‌کنند، از حرکت باز می‌ایستد و نهایتا به موسیقی ضربه وارد می‌شود. واکنش اهالی موسیقی در برابر این معضل معیشتی، متفاوت بود و عده‌ای از آن‌ها ترجیح دادند با برگزار نکردن کنسرت در مقابل آن جبهه بگیرند. ما به‌جای آن، قصد داریم از سود خودمان بگذریم و کنسرت را با بلیت ارزان‌تر برگزار کنیم.

این خواننده موسیقی پاپ ایران در ادامه اظهار کرد: زمانی افراد با برگزاری کنسرتی با بلیت گران‌تر، فخرفروشی می‌کردند ولی من ترجیح می‌دهم به‌جای «گران‌ترین خواننده ایران»، ارزان‌ترین خواننده باشم اما در عوض یک خانواده چهار نفری بتواند با مبلغ حدود ۲۰۰ هزار تومان به تماشای کنسرت من بیاید. وی درباره تغییر قیمت کنسرت ۲۵ مرداد خود گفت: هم اکنون قیمت بلیت‌های این کنسرت به‌طور میانگین ۵۰ هزار تومان است. قیمت صندلی‌ها بیش از ۷۰ هزار تومان نیست و بخش اعظم سالن، صندلی‌هایی با بلیت‌های زیر ۵۰ هزار تومان است. شکوهی در بخش دیگری از سخنان خود پیشنهاد کرد: سالن‌های بزرگ کشور فضای خود را به‌رایگان در اختیار گروه‌های موسیقی قرار دهند تا کنسرت‌های رایگان یا خیلی ارزان برای مردم برگزار شود. وی افزود: اگر سالن‌هایی مثل وزارت کشور یا برج میلاد یا نمایشگاه بین‌المللی حاضر باشند سالن خود را رایگان در اختیار ما بگذارند ما با کمترین قیمت کنسرت‌مان را برگزار خواهیم کرد.

اخبار

مسئولیت اوضاع اقتصادی با خواننده نیست

خواننده پاپ کشورمان معتقد است نمی‌شود برنامه‌های فرهنگی کشور را به دلیل شرایط اقتصادی تعطیل کرد. حمید عسکری که یک سالی می‌شود از فضای کنسرت‌ها دور است، درباره کنسرت جدیدش به باشگاه خبرنگاران جوان گفت: برنامه ریزی کردیم که ۲۰ قطعه مختلف را با تصاویر اختصاصی اجرا کنیم و از میان این قطعات، هشت قطعه برای اولین بار اجرا می‌شود. او درباره برگزاری کنسرت در شرایط اقتصادی فعلی، نظر متفاوتی داشت و گفت: مسئولیت اوضاع اقتصادی کشور با من نیست. دولتمردان باید فکری به حال آن کنند. اگر موزیسین‌ها کنسرت برگزار نکنند، اوضاع بهتر می‌شود؟ با سینما و تئاتر نرفتن و برگزار نشدن کنسرت‌ها، فقط کشور از نظر فرهنگی و حتی اقتصادی عقب می‌افتد. کنسرت گذاشتن و موزیک تولید کردن، شغل ماست. ما نمی‌توانیم همه برنامه‌های فرهنگی کشور را به دلیل شرایط اقتصادی تعطیل کنیم».

کنسرت‌های «۵۰ هزار تومانی» برای همه

طرح «کنسرت برای همه»، در آستانه اجراست. مهدی فولادی مدیر شرکت فرهنگی هنری «قو آوای صدای ایرانیان» به مهر گفت: ما تصمیم گرفتیم برای کاهش قیمت بلیت کنسرت‌ها به ویژه در شهرستان‌ها اقدام کنیم تا افراد بیشتری بتوانند از کنسرت‌ها استفاده کنند. در این طرح، نقدینگی نداریم که بخواهیم به‌واسطه آن بخشی از مبلغ بلیت کنسرت را پرداخت کنیم ولی تصمیم گرفته‌ایم با یک بانک قرارداد ببندیم. بر همین اساس، مخاطب‌ها به سامانه‌ای که در مرحله طراحی است مراجعه و ثبت‌نام و سپس برای حضور در کنسرت ۴۴ خواننده ثبت‌شده در بانک اطلاعاتی ما، اقدام می‌کنند و بلیت‌های تخفیف‌دار می‌گیرند. معیار قیمت بلیت کنسرت افراد ثبت‌نام کننده ۵۰ هزار تومان اعلام شده است که فعلا در شهرهای رامسر و تنکابن اجرا می‌شود.

رایانه شاعر، جای پای شکسپیر گذاشت

هوش مصنوعی غزل‌واژه سرود. دانشمندهای استرالیایی و کانادایی، الگوریتمی در هوش مصنوعی طراحی کردند که قادر است مانند شکسپیر شاعر و نمایش نامه نویس قرن شانزدهم انگلستان، سونت یا غزل‌واژه بسراید. به گزارش چمدان، سونت سبکی از شعر سرایی اروپایی است که اولین بار در قرن ۱۳ میلادی در مکتب سیسیل ایتالیا توسط جاکومو دالنتینی خلق شد. این سونت، شامل ۱۴ مصراع در قالب دو چهارپاره و دو، سه پاره (سه مصرعی) بود. بعدها در قرن شانزدهم میلادی، شکسپیر، بندها را ایجاد کرد. سبکی از سونت که امروزه در سرایش شعر انگلیسی کاربرد فراوانی دارد، سبک سروده‌های غزل‌واره شکسپیر است. سونت شکسپیر دارای چهار بند است؛ سه بند چهار مصراعی و یک بند دو مصراعی. حال این رایانه بر پایه «یادگیری عمیق» توانسته است پیش از سرودن، ۲۶۰۰ غزل‌واژه شکسپیر متشکل از ۳۶۷ هزار واژه را مطالعه کند و بعد از تجزیه و تحلیل آن‌ها، شعر بسراید.

معرفی کتاب

نفس آینه

نفس آینه

نویسنده: مصطفی جلیلیان مصلحی
ناشر: نشر خانه آبی
تعداد صفحه: ۱۰۰
قیمت: ۱۲/۰۰۰ تومان

جلیل فخرایی- از تازه های نشر شعر خراسان، کتاب «نفس آینه»، اثر شاعر و پژوهشگر مشهدی، مصطفی جلیلیان مصلحی است که حاوی ۱۷۲ رباعی در ۱۰۰ صفحه، با مقدمه دکتر محمدسعید میرزائی است و نشر «خانه آبی» با قیمت ۱۲ هزار تومان، آن را منتشر کرده است. این دفترِ تُنک برگِ فزون مایه، جلوه ای تازه از توانمندی های هنری و پُردلی «مصلحی» را در ذوق آزمایی در یکی از کوتاه ترین قالب های شعری، آینگی می کند.

به گواه دیباچه نگارِ این اثر، «رباعی‌های «مصلحی» در کمال تازگی و سادگی، شارح تجربه های بسیار ارزنده سرایندهٔ خود، در درون و بیرون اند و هیچ چیز فرامتنی را بی جا به رخ مخاطب نمی کشند و بیشترِ آثار گونه‌ای واگویی درونی (یا نوعی مونولوگ) است، چرا که شعر به هر حال، مرتَبتی از نفْس است و شاعر کسی است که صدای درونِ خویش را می شنود؛ این گونه است که شعرش می تواند طنینِ غریب ترین زوایای روح آدمی باشد. آن چه ارزش تاریخی این مجموعه را در گسترهٔ رباعیِ فارسی بیشتر می نمایاند، وفاداری شاعر به پیکرهٔ آغازین است و این یعنی شاعر، کشف خود را به شکلی بطنی در ماورای تصرّفات صوری در قالب می بیند و در نوع خود، در روزگار ما چنین وفاداری می تواند خودویژگی قابل توجه و ارزنده‌ای محسوب شود. خوانندهٔ این رباعی ها، تجربه هایی قابل تأمّل و شگفت انگیز را فراروی خود خواهد دید که بدون شک، در نقاط بسیاری، از محدودهٔ تجربه های پیش از خود فراتر رفته اند.

شمیمی از «نفس آینه»

تلخ اند و سیاه، قهوه های قَجری
بیتاب چنان چشم تو در فتنه گری
من با نفسِ آینه ات خرسندم
این سقف پر است اگرچه از رقصِ پَری!

***

هر چند رفیق نیمه راهی، برگرد
از راهِ غبار...، از سیاهی، برگرد
از من- چمدان تو: پر از خاطره هاست
حتی شده باز اشتباهی، برگرد!

***

این زلزله ها که در بم قرنِ من است
این صاعقه ها که ماتَم قرنِ من است
میراث زیاده خواهیِ شَیطان- نه...
این فتحِ کثیفِ آدم قَرن من است!

خبر هنری

ناپدید شدن یک اثر هنری مهم در بندر لیورپول
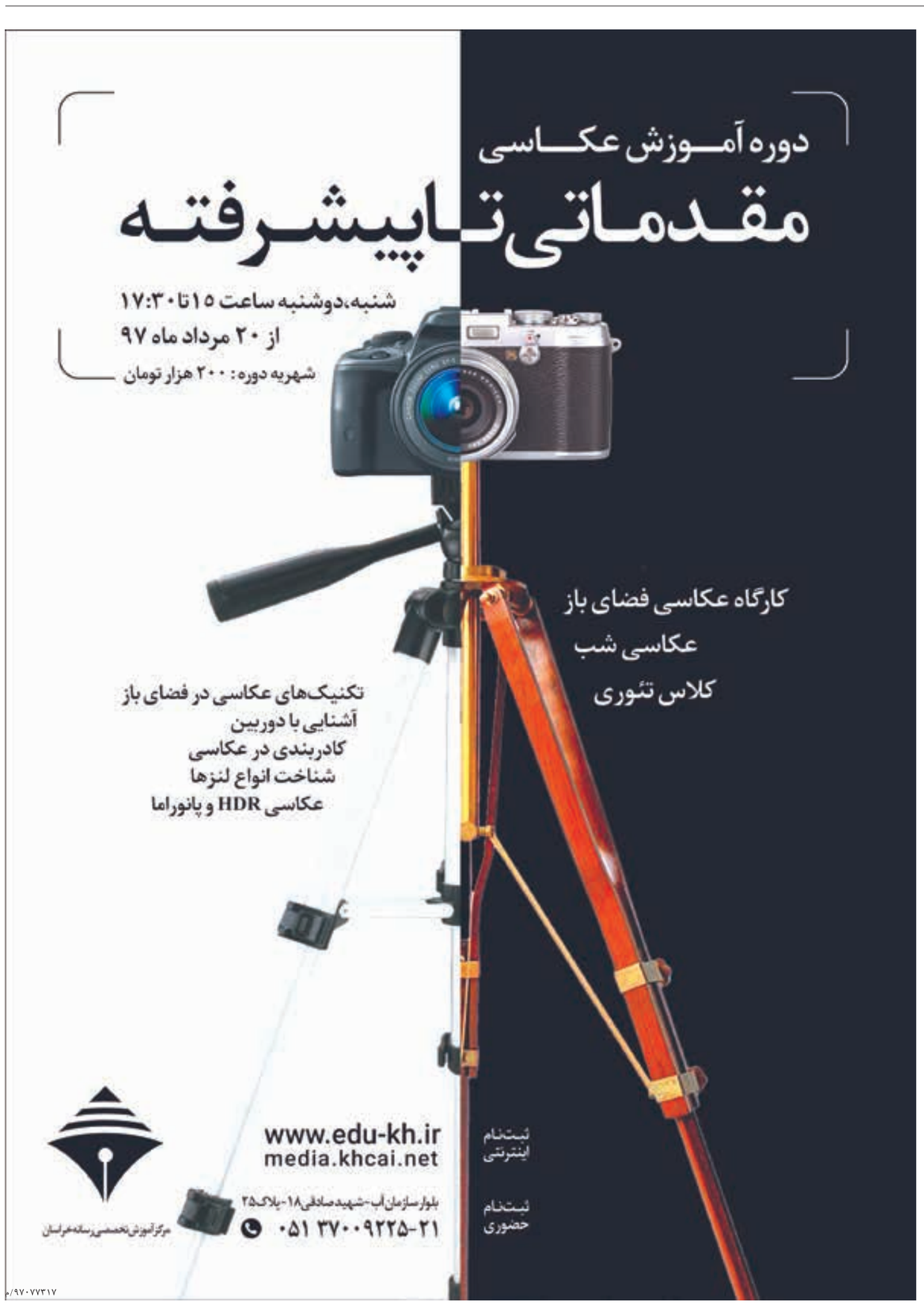
یکی از بزرگ ترین آثار هنری معاصر بریتانیا ناپدید شد. این اثر هنری شامل نام ۳۴ هزار و ۳۶۱ پناه جو و مهاجر بود که جان خود را به دلیل رسیدن به خاک قاره سبز از دست داده اند. به گزارش همشهری آنلاین، این «فهرست» بخشی از آثار حاضر در جشنواره هنری دوسالانه لیورپول بود که به مناسبت ۲۰ ژوئن، روز جهانی پناه جویان خلق شده و روی تابلویی به نمایش درآمده بود. مدیران دوسالانه لیورپول در صفحه رسمی توئیتر خود، از ناپدید شدن این فهرست نوشتند و از کاربران خواستند نظر خود را درباره دلیل های احتمالی این اتفاق بیان کنند. برخی معتقدند کارکنان شورای شهر لیورپول، این فهرست را با پوسترهای غیرقانونی اشتباه گرفته و آن را پایین آورده‌اند. در حالی که سخنگوی شورا مطمئن است ناپدید شدن این فهرست کار همکاران او نیست. دوسالانه لیورپول، بزرگ ترین رویداد هنر معاصر بریتانیا در عرصه هنرهای تجسمی است و هر دو سال یک بار با حضور چهره‌ها و گروه‌های بین‌المللی در موزه‌ها، نگارخانه‌ها، معابر عمومی و فضاهای آنلاین برگزار می‌شود.